

- самоорганізації та інституалізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу: у 2 кн. / В. Андрущенко; наук. ред. В. Савельєв. – 3-тє вид., виправл., доповн. - Київ: Знання України, 2018. Кн. 1: Від мрії до дії. – 2018 – 659 [1]; Кн. 2: Філософія новітнього державотворення. – 2018. – 647 [1] с.
2. В.І. Вернадський Вибрані праці / Національна академія наук України, Переклад М.І. Кратка. – Київ, Видавництво “Наукова думка”, 2005 – 300 с.
 3. Громадсько-активні школи: управління та механізми розвитку: практичний посібник / О.М. Онаць, Н.М. Островерхова, Л.М. Попович, М.Г. Шевцов – К.: КОНВІ ПРІНТ, 2019 – 96 с.
 4. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ: Грамота, 2005. – 448 с.
 5. Кремень В.Г. Філософія управління: Підруч. для. студ. вищ. навч. закл. – К.: Знання України, 2007. – 360 с.
 6. Кудляк С.М. Сучасні вектори розвитку системи планування організаційно-педагогічної діяльності закладу загальної середньої освіти: монографія / С.М. Кудляк. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2020 – 464 с.
 7. Курило В.М. Освіта України і науково-технічний та соціальний прогрес: історія, досвід, уроки. / Курило В.М., Шепотько В.П. – К.: «Деміур», 2006. – 432 с.
 8. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр «Магістр-S» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с.
 9. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

УДК 004.056:373.3/.5.011.3

Катерина Чиж,

заступник директора з НВР

Гродівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів

Гродівської селищної ради

Покровського району Донецької області

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ «КІБЕРБЕЗПЕКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ЗАХИСТУ В ІНТЕРНЕТІ»

Ми живемо у час новітніх технологій і тому освіту для

поколінь Зет та Альфа без використання інновацій не можна назвати якісною. А будь-які інновації супроводжуються кіберзагрозами. За даними МОН України, «96 % дітей, які старші 10 років, активно користуються інтернетом. Згідно з дослідженням вони проводять в мережі від 3 до 6 годин на день. Із переходом на дистанційне навчання школярі в інтернеті не тільки розважаються, а й навчаються. Незважаючи на корисну складову, в онлайн-світі є велика кількість ризиків, зокрема насильства над дітьми» [1]. Саме тому творчою групою вчителів Гродівської школи був розроблений проєкт «Кібербезпека здобувачів освіти – шлях до захисту в Інтернеті», упроваджуючи який ми прагнемо переконатися, що наші учні можуть навчатися та розвиватися в безпечному та захищеному середовищі. Йдеться про забезпечення їхнього добробуту, поки вони отримують освіту. Завдяки заходам з кібербезпеки учасники освітнього процесу отримують необхідні цифрові навички, які допомагають їм безпечно перебувати в Інтернеті. Вони спрямовані не лише на уникнення ризиків, але й на те, щоб дати можливість впевнено досліджувати світ онлайн, розуміючи, як захистити себе. Зрештою, просуваючи освіту з кібербезпеки, ми працюємо над підвищенням цифрової грамотності та надаємо інструменти для безпечної та впевненої навігації в цифровому ландшафті.

У «Стратегії кібербезпеки України», введеної в дію Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021, зазначено, що забезпечення кібербезпеки є одним із пріоритетів у системі національної безпеки України. План реалізації Стратегії передбачає низку заходів для посилення спроможностей національної системи кібербезпеки та протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі [2].

Вивчаючи передовий досвід з упровадження кібербезпеки у закладах освіти, на написання власного проєкту нас надихнув Університет Меріленду UMBC, що відомий своєю потужною програмою кібербезпеки. Університет має Центр кібербезпеки, який зосереджується на дослідженнях, освіті та навчанні в галузі кібербезпеки. Вони пропонують різні програми та ініціативи, включаючи магістерську програму з кібербезпеки та програму Cyber Scholars для студентів. Для посилення

кібербезпеки вони впроваджують такі практики: надійна IT-інфраструктура, освітні, навчальні та інформаційні програми, контроль доступу, план реагування на інциденти, партнерство та співпраця, дотримання правил, регулярні аудити та оцінки безпеки, шифрування та захист даних.

На основі опрацьованих прикладів ми створили проєкт, що відповідає цілій низці глобальних цілей сталого розвитку. Розкриємо основні з них.

Кібербезпека має важливе значення для розбудови стійкої інфраструктури, зокрема захищених мереж, систем зв'язку та цифрових платформ. За даними Wikipedia «понад 4 млрд людей досі не мають доступу до Інтернету, причому 90 % із них живуть у країнах, що розвиваються» [3]. Втілення цього проєкту забезпечить учнів та вчителів якісним Інтернетом на території закладу освіти, що стане ще одним кроком до технологічного прогресу.

Кібербезпека може відігравати певну роль у зменшенні нерівності, забезпечуючи безпеку і недоторканність приватного життя вразливих груп населення, зокрема дітей та осіб з інвалідністю. Захищаючи їхні цифрові права, кібербезпека може сприяти створенню більш справедливого цифрового середовища.

Зараз, у час повномасштабного вторгнення на територію України, поняття безпеки є хитким. «В умовах конфлікту чи за відсутності верховенства права також поширені сексуальне насильство, злочинність...», активізуються кібершахраї. Ця думка ще раз доводить, що в умовах, у яких ми живемо, безпека дітей повинна бути під особливим контролем. Наразі велика кількість сімей були змушені виїхати з окупованих та прифронтових територій у більш безпечні регіони та за кордон, діти втратили своїх друзів, а основним дозвіллям для них став Інтернет. Саме тому навчання учасників освітнього процесу основам кібербезпеки та кібергігієни є нагальною потребою. Ось ще кілька причин, які підкреслюють важливість кібербезпеки для школярів: захист від кібербулінгу, захист особистої інформації, запобігання несанкціонованому доступу, поінформованість про ризики в Інтернеті, відповідальна поведінка в Інтернеті, розвиток навичок цифрової грамотності,

підготовка до майбутнього. Кібербезпека сприяє зміцненню верховенства права, боротьбі з кіберзлочинністю, посиленню законів про захист даних і забезпеченню доступу до правосуддя в цифровій сфері.

Метою проєкту є навчання та захист школярів від потенційних онлайн-загроз, забезпечення їхньої безпеки та конфіденційності в цифровому світі шляхом підвищення обізнаності школярів, учителів та батьків про ризики, пов'язані з використанням Інтернету, надання їм необхідних знань і навичок для безпечної навігації в онлайн-середовищі, встановлення ліцензійних операційних систем, налаштуванням захищеної мережі Інтернет у закладі освіти.

Проєкт з кібербезпеки спрямований на кілька цільових груп: школярів, учителів та викладачів, батьків та опікунів, шкільну адміністрацію та персонал, громадські організації. Зацікавленими сторонами також є місцева влада, правоохоронні органи, експерти та організації з кібербезпеки, технологічні компанії, державні установи.

Орієнтуючись на ці різні групи, проєкт має на меті дати повну освіту з кібербезпеки для школярів, забезпечуючи цілісний та багатогранний підхід до просування безпеки в Інтернеті та відповідального цифрового громадянства.

Для реалізації проєкту ми окреслили такі види діяльності:

- Розроблення концепції проєкту «Кібербезпека здобувачів освіти – шлях до захисту в Інтернеті».
- Затвердження основних етапів проєкту.
- Складання та затвердження календаря та кошторису проєкту.
- Проведення планових закупівель: обладнання та програмного забезпечення.
- Встановлення точок доступу, операційних систем на комп'ютерне обладнання.
- Проходження онлайн-курсів учасниками освітнього процесу.
- Залучення спеціалістів кіберполіції, громадських організацій до проведення заходів з учасниками освітнього процесу школи.

- Організація моніторингу, конкурсів, зворотного зв'язку.

Наразі ми вже залучаємо учнів, батьків, учителів до проходження курсів з кібербезпеки та кібергігієни, для учасників освітнього процесу вчителі інформатики проводять онлайн-зустрічі інформаційно-освітньої кампанії #stop_sexтинг щодо загроз в Інтернеті. Найголовніше – це знайти фінансування, оскільки проєкт має ризики – загострення ситуації у зоні військового конфлікту і, як наслідок, неможливість вийти на офлайн-навчання для повної реалізації проєкту. Орієнтовна вартість проєкту, що включає в себе встановлення точок доступу з усіма матеріалами та ліцензійних операційних систем Windows становить 216 791 грн.

Сьогодні нам дійсно потрібно багато інвестувати в кібербезпеку та заздалегідь управляти ризиками. Ми вважаємо, що наш проєкт абсолютно необхідний для того, щоб система освіти в цифрову епоху була безпечною та довготривалою.

Список використаних джерел

1. Цілісна політика у школах про безпечне онлайн-середовище для дітей: мрія чи реальність? Роль освітніх закладів та вчителів у формуванні безпечного інтернету. Сайт mon.gov.ua. 08 червня 2023 року
2. Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку країни. Сайт mon.gov.ua. 01 березня 2023 року
3. Цілі сталого розвитку. Сайт uk.wikipedia.org. 04 грудня 2023 року